

semmi reménye nem lehet a magyar politikában. Mindaddig a Héderváry-kormányt fölfelé is, lefelé is különbnek fogják feltüntetni a tények, mint a koalíciót és mindaddig egységesebb, megbonthatatlanabb, aláaknázhatatlanabb lesz a kormány pártja, mint a saját vétkeiktől szétrobbant koalíció.

Az ő reményeik, az ő sánszaik azon a napon éledhetnek föl újra, amely napon Magyarország tul lesz minden kérdésen, melyhez koalíciós reminiscenciák tapadnak. Akkor megkezdhetik az ellenzékiiséget, a parlamenti küzdelmet, vagy akár az obstruálást és az intrikálást, szóval azt, amit ők politikálás alatt értenek. De addig minden kísérlet számukra csak egy-egy újabb kudarcot, minden bomba csak egy, az ő soraikban jelenthet újabb robbanást.

Miért van Szegeden husrágaság?

— A főkapitány nyilatkozata. —

(Saját tudósítónktól.) Szomorú történet, de megtörtént, hogy Szegeden megint emelkedett több fillérrel a marhahús ára. Fillér is, meg marhahús is nagyon prózai dolog, mégis valósággal egy kis elégia kerekedik belőle, ha egy kicsit bele nézünk a társadalmi életbe és végigfigyeljük, micsoda változásokat, eltolódásokat hoz magával, ha a filléreink meg az értük kapott porció marhahús olyan csöppet sem egyenes arányba jutnak egymással, mint aminőbe jutottak. Azzal a krétával, amelylyel egypár szegedi mészáros máról holnapra tiz-husz fillérrel nagyobbna írja a boltja ajtaján lógó jegyzékre a levéshus, a paprikásnak meg a sütnivaló hus árát, nagyon is érthető táviratbetűkkel oda van írva élénk, hogy kis háztartásokban megint mennyivel több a keserűség, a sóhajlás, mennyivel szűkebb a falat, mennyivel szorult összebbre a hússal való táplálkozás, ez a minden vegetáriánus ellenmondás dacára is eminens életszükséglet. Ez az árszökkenés, a husnak apróbb-nagyobb időközökben való drágulása nem mai jelenség, nem ma ütötte föl bus tinófejét a marhahus-mizéria, de kezdettől fogva a mészárosok számlájára írta ezt az ő megterhelhetőségét a fogyasztó publikum. Egyszerre olyanoknak látta mindenki a mészárosokat, aminőknek az élelapok szokták megrajzolni őket: kövér zsarolóknak. S ez a karrikatura-ötlet rájuk ragadt, a fogyasztók nem tudtak és sokan még ma sem tudnak egyebet gondolni, minthogy nekik csak azért kell többet fizetniük, mert a gazdag mészárosok még nagyobb akarnak gazdagodni. Igaza volt ennek az elkeseredésnek és ennek a fölfogásnak pár éve, mikor a marhahus tényleg száz percentes haszonnal adták el a mészárosok, de akkor közbe is szólt mindenütt a városi hatóság — megtette a szegedi is, — s végét vetette a garázdálkodásnak hatósági mészárszékek állításával. Hogy most nem szól bele a husárak részleges emelésébe, ez már maga bizonyítéka annak, hogy ezt az áremelkedést nem tartja publikum-uzsorázásnak, tisztességtelen haszonszedésnek. A viszonyok kényszerítik erre a mészárosokat, legalább is bizonyos mértékben.

Hogy hogyan és miért, arról kompetensebb embert nem is kérdezhettünk meg, mint Szeged főkapitányát, Somogyi Szilvesztert, aki ezzel a dologgal hivatalosan és széles látókörű szakértelemmel foglalkozik.

(Szegedi és budapesti árak.)

— Nem mindegyik mészáros emelte most a husárakat, — mondotta a főkapitány, elővéve a szegedi husárak lajstromát, — azért az árak meglehetősen változatosak.

Érdekes lesz összehasonlítani a szegedi husárakat a budapestiekkel, melyekről a március elsőjén hivatalos jelentés előttem van. A leg-

kisebb és legnagyobb árakat véve, így alakul a statisztika:

	Budapest	Szeged
Levéshus K	1.84—2.—	1.60—1.80
Sütni való K	1.92—2.40	1.60—1.88
Paprikás K	1.60—1.76	1.44—1.68

Ezek a főbb árak s ezekből is látható, hogy a husrágulás általános jelenség, melyből Szegednek nem jutott ki akkora mértékben, mint Budapestnek. Ami persze nem jelenti azt, hogy nálunk nincs érzékeny drágulás. A szegedi háziasszonyoknak nem vigasztalásuk az, hogy a budapesti háztartásokat jobban megadóztatja a husárak emelkedése. Azután meg Szegeden az aránylagos emelkedés ép oly nagy és érzékeny, mint a metropolisban.

(Kevés marha, sok illeték.)

Aki a husrágulás okait kutatja, hamarosan rájuk akad. Kevés a marha és drágán jutnak hozzá a mészárosok. Különös, de úgy van, Magyarországot elkeresztelték vérbeli agrikultur államnak, dicsekedünk is vele szélteben-hosszában s a valóság mégis az, hogy agrikultur Magyarországon a vágómarhák statisztikája hat és félmillió volt az elmúlt évben, ugyanakkor pedig a par excellence ipari államnak kikiáltott Németországban huszonegymillió volt a marha-létszám. Nagy a jószághiány az egész országban s így áll a helyzet Szegeden is, ahol az idén éppen ötven százalékkal kevesebb volt a marhafőhajtás, mint az egy éve tartott marhavásáron. Nincs elég marha és ha vesznek is a mészárosok, csont nélkül életre lemegy harmincöt százalék, aztán ott a sok vágóhidpénz, illeték, hajszárpénz, amik összevéve, olyan magasra szöktetik egy-egy marha teljes árát, hogy a mészáros igazán nem tehet róla, ha ő is többet követel a fogyasztótól. Hozzájárul a helyzet rontásához az is, hogy a szegedi mészárosok nincsenek jó viszonyban a hus — és vásárpénztárral, továbbá az, hogy Budapestre ép oly olcsón lehet fölvenni az élő marhát, mint Szegedre és az eladók persze inkább a fővárosba viszik őket, mint Szegedre. Nálunk aztán kényesek, elbizakodottak lesznek a tenyésztők s derűre-borura verik föl az árakat. Erre vonatkozólag éppen ma mondott jellemző történetet egyikük, aki borjut hozott föl Szegedre s nem is akarta eladni, de mert nagyon unszolták az eladásra, mondott csak úgy ötletszerűen egy jókora árat. Rögtön megadták neki. Hasztalan igyekeztek segíteni a város maga is ezeken az állapotokon. Eladásra nem lehet kényszeríteni senkit. A napokban érkezett meg a miniszter engedélye, amely szerint március 1-től május 1-ig a tanyákról szabad fölajtani élő marhákat, dacára az első kerületre elrendelt zárlatnak. Az engedélyt ki is hirdettük, de nincs foganatja.

(Visszaélésről szó sincs.)

Látni való, hogy a szegedi mészárosok részéről nem nyilatkozik meg semmiféle zsarolási tendencia, nincs itt szó semmiféle visszaélésről a publikummal szemben. 1907—1908-ban a nagy takarmányhiány idején a marha ára 45—50 fillér volt, mert a gazdák kénytelenek voltak tudni jószágukon s akkor a szegedi mészárosok a nagy olcsóság dacára is olyan drágára szabták a marhaárakat, hogy száz-százhusz percent volt a hasznuk rajta. Ezt a városi tanács természetesen nem tűrhette s rájuk írt, hogy az árakat szállítsák le, különben hatósági mészárszéket állít. Persze a mészárosok nagyhangon azt felelték, próbálja meg hát a város, mire megy a hatósági mészárszékekkel. Azt hiték, rá fog fizetni és rövidesen kudarcot vall tervével. Csalódtak. S a hatósági mészárszék fölállításának meg lett az eredménye, hogy a husárakat a mészárosok alaposan le szállították.

Ha mostanában jelentkeznek ilyen jogtalan hasznot harácsoló törekvések, a tanács, mint II. foku iparhatóság a kereskedelmi és ipar-

kamara megkérdezésével föllépne e törekvések ellen. Az ipartörvény ugyanis megadja neki a jogot ahhoz, hogy ilyen esetekben vagy korlátozza a husipari engedélyek számát, vagy szabályozza az árakat s szigorúan ellenőrizze a husiparosok működését. Most ezekre nincs szükség.

(Mi lesz a jövőben.)

Valószínű, hogy ezek a szomorú állapotok még jó ideig tartanak, de az is megeshetik s be is fog következni, hogy végül éppen az állattenyésztési kedv föllendülése terem majd olcsóbb árakat. Akik most jó áron tudják eladni állatukat, kedvet kapnak a nagyobb szabású tenyésztésre és akkor az állatállomány szaporodásával vele fog járni az olcsóbbodás. Már a fejlődésnek ilyen hullámzó az iránya: egyszer föl, egyszer le és a drágulás idején nincs más hátra, mint bizakodni az olcsóbbodásban. És esetleg fölcsapni vegetáriánusnak. Hiszen az orvosok egyre-másra bizonyítják, hogy a legtöbb fehérnye a tejben, tojásban, vajban és a fözelékben van, a husról való lemondással legalább is nem veszítenénk semmit a táplálkozás terén, sőt talán nyernénk.

Ime, a szegedi és jórészt az országos husrágulásnak is az okai, a tényezői, a háttere. Ahogy a főkapitány ezt a világos képet odarajzolja élénk, meg kell látnunk belőle, hogy a társadalom mennyire összefüggő, komplikált eleven szervezet, amelyben az érdekek különbözőképp kapcsolódnak és helyezkednek el. Egyszer az egyik érdekcsoportnak derül, a másiknak borul, aztán megfordítva. Mindig vannak nyerői és veszítői a gazdasági, materiális alakulásoknak s nem lehet tenni róla, most úgy fordult a dolog, hogy az állatkereskedelem az eladóknak hozza a hasznot, a fogyasztóknak pedig keserves ajándékul az örökös áremelkedést.

Rotschild és a biztosítási ügynök.*

Irta Claus.

Az amatőr — minden tekintetben — tisztultabb örömeiben részesedik, mint a professzionista. Amaz az eszközben leli föl gyönyörűségét, míg az utóbbinak a cél lebeg szeméi előtt. Mind a kettő pedig „lenézi” egymást. A szakembert bosszantja, hogy ami ő reá nézve halálos komolyság, az a másikra nézve csak játékot jelent s ezt csakis a játék élvezetért üzi. Az amatőr ellenben a professzionistában elítéli az üzletembert. A professzionista estétikus, az amatőr estéta.

Ilyen értelemben volt amatőr a sakkozó Rotschild is. Játszmát játszóra játszott, nem a nyeres kedvéért és gazdag jutalmat talált egy érdekes lépésben. És ha a sakkklubban valakit ő hívott meg egy játszóra, akkor ez az illetőre nézve kitüntetés, sőt nagy kitüntetés számba ment. Nem is annyira a játék gyönyörűsége miatt. Mert éppen a gazdagság végnélküli hatalma okoz nagyobb tekintélyt, mint a születés esetleges előnye. Egy ilyen meghívás volt a kezdete egy, a milliommossal való jövedelmező ismeretségnek.

A bécsi sakk-klubnak volt egy biztosítási ügynök tagja is, egy férfiú, akinek tisztelét csak a sakktáblán lehetett kivívni; mert máskülönben nem igen rejtegette demokratikus nézeteit a véka alá.

Ennek az ügynöknek „kibicelt” egyszer Rotschild és rögtön fölébredt benne a vágy, hogy erejét az előtte ismeretlen emberrel összemérje, akinek rendszerét még nem értette figyelembe venni és méltányolni. Föl-szólitotta tehát egy pártira. Elveihez képest azonban az ügynök épenséggel nem borult hasra hódolatból, hanem a legnagyobb lelki nyugalommal ült le Rotschild asztalához és szemmeláthatólag nem tekintette valami különösen kiváló élvezetnek, hogy Rotschild-

* A Bécsben félhavasint megjelenő „Das Forum” (kiadja Dr. Morgenstern Gusztáv) most megjelent számából.